

ΕΝΑ ΝΕΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΛΕΙΩΝ

ΤΑ ΑΥΤΟΓΡΑΦΑ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥΣ

Πότε άρχισε ή μανία τής συλλογής αὐτογράφων. Η περιφημότερες συλλογές τής αρχαιότητας. Οι Κινέζοι και τ' αὐτογράφα. Η πανωλεθρία τῶν αὐτογράφων πού φυλάγονται στις βιβλιοθήκες. Τὸ Χρηματιστήριο και ή αξίες τῶν αὐτογράφων. Περίεργα και σπάνια αὐτογράφα. Οι δικαιοκότεροι... «κατασκευασταί» αὐτογράφων. Τά λευκάματα και ή «ἀνοήσιες»... τῶν μεγάλων ἀνδρῶν. Τὸ κυνήγι τῶν αὐτογράφων και τ' ἀνέκδοτά του, κτλ.

μανία τῶν αὐτογράφων δέν εἶνε, ὅπως νομίζουν πολλοί, μιὰ ἀκόμη ἀπὸ τίς τόσες τρολλές μὸδες τῆς ἐποχῆς μας. Ἄν θελήσουμε νὰ ρίξουμε μιὰ ματιὰ στὴν ἱστορία τους, θὰ ἰδοῦμε πὸς τὸ πάθος αὐτὸ ἀρχίζει ἀπὸ τὰ πανάρχαια χρόνια.

Πρῶτὴ ἀπ' ὅλους λοιπὸν, ἔκανε συλλογὴ αὐτογράφων μιὰ παλῆ βασιλίσσα τῶν Περσῶν.

Ἡ πρῶτη γνωστὴ ὄμις συλλογῆς αὐτογράφων χειρογράφων τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς, ἦταν ἡ συλλογὴ τοῦ Ρωμαίου Ὑπάτου Μουκιανού, στενοῦ φίλου τοῦ Πλίνιου τοῦ Νεωτέρου. Ἀπὸ τίς πληροφορίες πού

βρίσκουμε στὸν Τάτο (Διάλογος τῶν Ρητόρων), μαθαίνουμε ὅτι ὁ Μουκιανὸς εἶχε ξοδέσει ἄπειρα χρήματα και εἶχε συγκεντρώσει πολὺτιμα χειρογράφα ἀρχαίων συγγραφέων.

Ἐνας ἄλλος μανιώδης συλλέκτης αὐτογράφων ἦταν ὁ Λάργιος Λικίνιος, πού θέλησε κάποτε ν' ἀγοράσει ἀπὸ τὸν Πλίνιο τὸν Πρεσβύτερο μερικὰ αὐτογράφα χειρογράφα του ἀντὶ 400.000 σεστερτίων, δηλαδὴ 800.000 περίπου σημερινῶν δραχμῶν!

Τὴν πρῶτη ὄμις ὄμις θῆσε στὴν ἱστορία τῶν αὐτογράφων, τὴν ἔχουν οἱ Κινέζοι. Στὴν Κίνα και στὴν Ἰαπωνία ὅλος ὁ κόσμος ἔχει μανία μὲ τ' αὐτογράφα. Μ' αὐτὰ στολίζει τοὺς τοίχους τῶν σπιτιῶν του, γεμίζει τὰ δημόσια κτίρια και τὰ φυλάει μ' εὐλάβεια στὰ μουσεῖα και στοὺς ναοὺς. Μὲ αὐτογράφα ἀκόμη στολίζουν οἱ λαοὶ αὐτοὶ τίς βεντάγιες τους και τίς πορσελάνες...

Οἱ συλλέκται αὐτογράφων τοῦ Ὀθμανίου Κράτους ἀγοράζουν συνήθως ἀντὶ 10.000 δραχμῶν ἕνα μιλλιέτο μὲ δυὸ λέξεις μόνον, γραμμένες ἐπάνω μὲ κόκκινο μελάνι ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Κάνγκ-Χι (XVII αἰῶνος). Κι' ἡ λέξις αὐτὴ λένε ἀπλῶς: «Εἰ μ α ι κ α λ ἄ β».

Ὁ Κάνγκ-Χι εἶχε τὴ συνήθεια νὰ στέλνῃ τὰ λακωνικά αὐτὰ μιλλιέτια στοὺς ἀσπλοῦς του πού λήγαιναν κάθε δεκαπέντε μέρη στὰ ἀνάκτορα γιὰ νὰ πληροφορηθοῦν... περὶ τῆς ὑγείας του.

Τὸ πάθος τῶν αὐτογράφων εἶχε φτάσει στὸ κατακόρυφο κατὰ τὸν XVI καὶ XVII αἰῶνα στὴ Γαλλία κι' ἀπὸ ἐκεῖ διαδόθηκε και στὶς ἄλλες χώρες τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Παρισιῦ φημίζεται σ' ὄλο τὸν κόσμο γιὰ τὸν πλοῦτο τῶν αὐτογράφων της. Ἀλλὰ και στὴν Ἀγγλία τὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο ἔχει συγκεντρώσει ἰδιωτικὲς συλλογὲς αὐτογράφων ἀνεκτιμήτου ἀξίας.

Τὰ αὐτογράφα ὄμις τῶν Βιβλιοθηκῶν, ὅσο ἀγριωτα κ' ἂν φυλάγονται, παθαίνουν μεγάλες ἀβάρειες ἀπὸ ἀγνώστους... συλλέκταις. Στὴ Γαλλία, γιὰ νὰ φέρουμε ἕνα παράδειγμα, ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Ἰωάννου Χεβέλιους, τοῦ περιφημοῦ Γερμανοῦ ἀστρονόμου πού φυλάγεται στὸ Ἀστεροσκοπεῖο, ἀπετελεῖτο ἀπὸ 2.700 αὐτογράφα. Ἀπ' αὐτὰ ὄμις ἐξηφανίσθησαν κατὰ μυστηριώδη τρόπο 570! Τὴν ἴδια πανωλεθρία ἔχει πάθει και ἡ συλλογὴ Γκοντερφάου (546 τόμοι), πού εἶνε τώρα στὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἰνστιτούτου και πού εἶχε ἄλλοτε μιὰ περίφημη σειρὰ ἐπιστολῶν

τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας, ἀπὸ τὸν Κάρολο τὸν VII μέχρι τοῦ Λουδοβίκου XV.

Ἡ ἀξία ἑνὸς αὐτογράφου προέγγεται εἶτε ἀπὸ τὴ σπανιότητά του, εἶτε ἀπὸ τὸ περιεχόμενό του. Μιὰ ἀπλὴ ὑπογραφή τοῦ Μολιέρου πωλήθηκε 430 χρυσὰ φράγκα στὸ Παρίσι κατὰ τὸ 1852, και μιὰ ἄλλη πού ἔλεγε «Ζ. Β. Ποκλὴν Μολιέρ», ἀνέγγηκε στὰ 950 φράγκα, γιὰτὶ δέν σώζεται κανένα ἄλλο αὐτογράφο τοῦ Μολιέρου, παρὰ μόνο αὐτὲς ἡ δυὸ ὑπογραφές του.

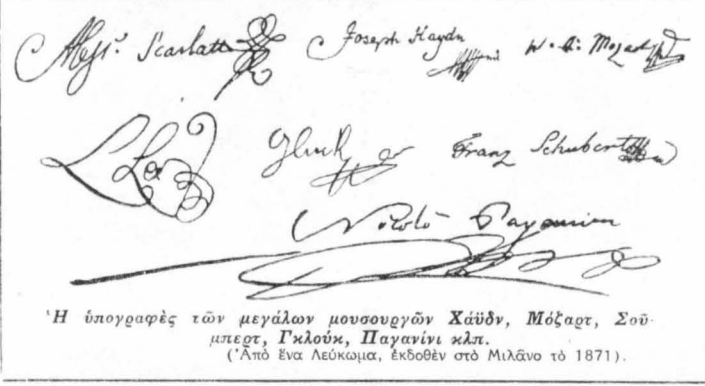
Γενικῶς ὄμις, τὰ ἱστορικά γράμματα εἶνε πρῶτῃτα.

Ἐνα γράμμα τοῦ Χριστοφῶρου Κολόμβου ἀγοράστηκε στὰ 1825 ἀπὸ τὸν δούκα τοῦ Βουίγγαμι ἀντὶ 825 φράγκων. Ἐνα ἄλλο τοῦ Τορκουάτου Τάσσου (14 Μαῖου 1585) πωλήθηκε στὸ Παρίσι, στὰ 1900, ἀντὶ 800 φράγκων. Ἐνα γράμμα τοῦ Γαλιλαίου ἔφτασε στὶς 2.000 φράγκα. Εἰκοσιοχτὸ γράμματα τῆς Μαντενὸν ἀγοράστηκαν ἀπὸ τὸν Λουδοβίκο τὸν XVIII ἀντὶ 14.000 χρυσῶν φράγκων! Ἐχομε ὄμις και πρῶτῃτα τιμές: Ἐνα γράμμα τοῦ Κορνηλίου τὸν Πελλισὸν πωλήθηκε στὰ 1881 ἀντὶ 4.000 φράγκων.

Μὴ νομίζετε ὅσοσο ὅτι μόνο τὰ γράμματα σημεῖων αὐτὰ τὰ γερό. Μερικοὶ φανατικοὶ συλλέκται πληθρῶνουν μὲ ὄχι και τόσο ἐκαταφρόνητα ποσὰ και ἄλλων εἰδῶν αὐτογράφα.

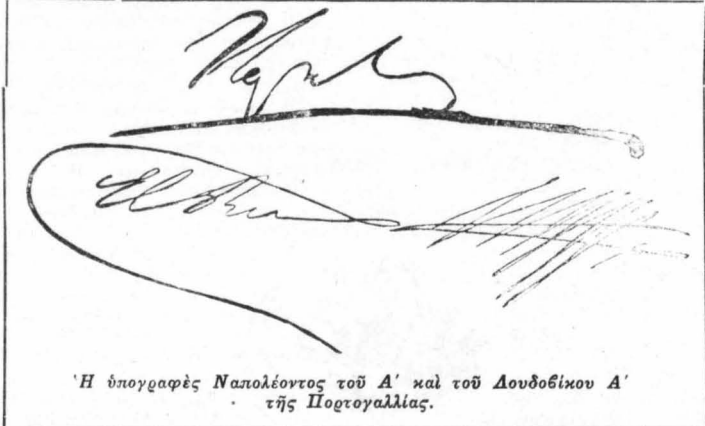
Τὸ 1891 στὴ Φιλადέλφεια βγῆκαν σὲ δημοπρασία διάφορα εσομβεῖν' ὄμις οἰκογενείας Οὐάσιγγτων. Ἡ ἰδιογενεῖα διαθήκη τοῦ Τζῶν Οὐάσιγγτων (πάππου τοῦ Γεωργίου Οὐάσιγγτων), μὲ χρονολογία 11 Σεπτεμβρίου 1675, ἀγοράστηκε ἀπὸ κάποιον συλλέκτη ἀντὶ 700 λιρῶν στερλιῶν. Ἡ διαθήκη τοῦ πατέρα τοῦ Οὐάσιγγτων πωλήθηκε 3.000 λίρες, ἐνῶ ἡ διαθήκη τοῦ Ἀμερικανοῦ ἤφωος ἔφτασε μόλις τῆς 1400 στερλίνες ἴ.

Σήμερα τὸ ἐμπόριο τῶν αὐτογράφων ἔχει γίνει ἕνα εἶδος Χρηματιστηρίου. Ἐδῶ και λίγες μέρες πωλήθηκαν σὲ δημοπρασία στὸ Παρίσι τὰ αὐτογράφα και τὰ βιβλία τοῦ Γκ. Καμμέτ, πού ἦταν ἄλλοτε διευθυντῆς τοῦ «Φιγκαρό». Ἐνα αὐτογράφο λοιπὸν τοῦ Λουδοβίκου 13ου πωλήθηκε 35 μόνο φράγκα, ἐνῶ ἕνα αὐτογράφο σονέττο τοῦ Μπωντελαῖ ἔφτασε τῆς 3.000 φράγκα. Ἐνα αὐτογράφο τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Α' 650 φρ., τέσσερα τοῦ συγγραφέως Μαρσέλ Προυστ 2.000 φρ., διάφορα γράμματα τοῦ Μωρίς Μπαρῆς 1000 φρ., και διάφορα αὐτογράφα τοῦ Ν' Ἀνουστίνου 4.250 φρ. Καθὼς βλέπετε, οἱ συγγραφεῖς και οἱ ποιηταῖ ἔχουν τώρα τὰ προτεῖτα σ' αὐτὸ τὸ νέο Χρηματιστήριο τῶν αὐτογράφων.

Ἡ ὑπογραφές τῶν μεγάλων μουσουργῶν Χάυδν, Μότσαρτ, Σούπερτ, Γκλουκ, Παγανίνι κτλ. (Ἀπὸ ἕνα λεύκωμα, ἐκδοθὲν στὸ Μιλάνο τὸ 1871).

Ἐπάρχουν ὄμις και περίεργα αὐτογράφα. Κι' αὐτὰ κυνηγοῦν συνήθως οἱ μανιώδεις συλλέκται. Εἶνε ἡ περίεργη ἐκείνης σημεῖωσης ἡ ἰδιωτικὴ λεπτομέρεια πού δίνουν μιὰ νέα πληροφορία γιὰ τὴ ζωὴ ἑνὸς διασημοῦ ἀνδρῶς.

Ἡ ὑπογραφές Ναπολέοντος τοῦ Α' και τοῦ Λουδοβίκου Α' τῆς Πορτογαλλίας.

Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ λοιπὸν, εἶνε και τὸ ἀκόλουθο αὐτογράφο τοῦ ποιητοῦ τοῦ 16ου αἰῶνος Μαλέριμ. Κάποιος ἐπαρχιώτης ποιητῆς, πού εἶχε γράψει μιὰ ὄδη γιὰ τὸν βασιλέα Ἐρρίκο τὸν IV, τὴν ἔστειλε στὸν Μαλέριμ, γιὰ νὰ τὴ διαβάσῃ και νὰ τοῦ εἰπῇ τὴ γνώμη του.

Ὅταν λοιπὸν ἐπῆγγε νὰ τὸν ἐπακεφθῇ και νὰ μᾶθη τὴν κρίση του, ὁ Μαλέριμ τοῦ εἶπε ὅτι, ἂν προσθέσει ἀκόμη πέντε λέξεις, τὸ ποίημα τὸν θὰ γίνῃ ἕνα ἀριστοῦργημα! Ὁ ποετᾶστρος τότε τὸν παρακάλεσε νὰ προσθέσῃ ὁ ἴδιος τίς λέξεις πού ἔλειπαν. Κι' ὁ Μαλέριμ πῆρε τὸ χειρόγραφο και κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο «Ὁδὴ εἰς τὸν Βασιλέα», ἔγραψε: «Γιὰ ν' ἀνάγγῃ τὴν πίτα του β'. Ἐδίπλωσε ἔπειτα τὸ χαρτὶ και τὸ ἐπέστρεψε στὸν ὄμις ἐπισκέπτη

του, ό όποιος έφυγε ευχαριστημένος χωρίς να διαβάσει και τις πέντε λέξεις...

Η όδη αυτή με τις πέντε λέξεις του Μαλέου, έχει σήμερα μεγάλη αξία.

Ο Ροσσίνι πάλι, κατά την τελευταία χρονιά της ζωής του, είχε την ιδιοτροπία να συνθέτει κομμάτια για πιάνο με παράξενους τίτλους και την υπογραφή: Γιοακίμ Ροσσίνι, πιανίστας τρίτης τάξεως. Τά αυτόγραμά του αυτά στοιχίζουν σήμερα πανάκριβα.

Πολλές φορές, ή αυθεντικότητα ενός αυτόγράφου διαφεύεται με τον πιο τραγικό και τον πιο επίσημο τρόπο. Να μιά από τις περιήμιες αυτές διαφεύσεις. Στο αυτοκρατορικό θέατρο της Κωνσταντινουπόλεως φυλαγόταν άλλοτε ένα γράμμα που έθεωρείτο ως αυθεντικό αυτόγραφο του Μωάμεθ! Το γράμμα αυτό είχε ανακαλυφθεί σ' ένα Κοπτικό μοναστήρι και ό Σουλτάνος Άβδούλ Μετζήτ το είχε αγοράσει το 1858 μισό εκατομμύριο πιάστρα!...

Ένας όμως σοφός Ανατολιστής, ό Γιοσήφ Καρμαπατσέκ, σε μιά συνεδρίαση της Ακαδημίας των Έπιστημών της Βιέννης κατά το 1891, απέδειξε ότι το γράμμα αυτό είχε γραφεί δυό αιώνες τουλάχιστον... μετά τον θάνατο του Μωάμεθ από κάποιον αντιγραφέα του Κοραάνι κ' ότι είχε μιά σφραγίδα που δεν την χρησιμοποιούσαν στην εποχή του Προφήτου...

Έτσι ή επιστολή του Προφήτου έχασε την αξία της.

Η μεγάλη ζήτηση των αυτόγράφων, όπως συμβαίνει και με πολλά άλλα πολύτιμα πράγματα, δημιουργεί και πολλούς... πλαστογράφους. Οι επιχειρηματίαι αυτοί κατορθώνουν, πολλές φορές, να ξεπлатοδούν τους πιο αλάθητους και τους πιο έμπειρους συλλέκτες.

Αληθιμόνητα θα μείνει ή υπόθεση του Βραίν Λουκάς που δικάστηκε στα 1870 στο Παρίσι. Ο Βραίν Λουκάς, τακτικός «θαμών» της Έθνικής Βιβλιοθήκης, είχε κατορθώσει να πουλήσει — μέσα σε δεκαπέντε χρόνια — είκοσιεφτά χιλιάδες πλαστά αυτόγραφα στον μαθηματικό Μισέλ Σάλ της Ακαδημίας των Έπιστημών, κλεβοντάς του μ' αυτόν τον τρόπο 150,000 φράγκα. Ανάμεσα στις 27 αυτές χιλιάδες των πλαστών αυτόγράφων υπήρχαν και επιστολές του Καρολομάγνου, του Φραγκίσκου του Α', του Γαλιλαίου, του Πασκάλ και του Νεύτωνα, του Άττίλα, του Ίουλιού Καίσαρος, του... Ίούδα του Ίσκαριώτη και... της Μαρίας της Μαγδαληνής!

Ο Σάλ δεν άντελήφθη την άπάτη, παρά όποτε από πολλά χρόνια, όταν θέλησε δηλαδή να υποστηρίξει με τα πλαστά γράμματα του Πασκάλ, ότι πολλές έφευρέσεις του Νεύτωνα είχαν αποκαλυφθεί πρώτα από τον Γάλλο φιλόσοφο!...

Αλλά και στη Γερμανία είχε γίνει μιά παρόμοια δίκη με κατηγορούμενο τον αρχιτέκτονα φόν Γκέρστενμπεργκ, ό όποιος είχε πουλήσει ένα πλήθος πλαστών αυτόγράφων και χειρογράφων του Σίλλερ! Κι' αυτή ακόμα ή κόρη του ποιητού είχε αγοράσει αυτόγραφα... του πατέρα της αξίας 60,000 μάρκων!...

Στην Ιταλία πάλι, ένας άλλος επιχειρηματίας, είχε πουλήσει πλαστά αυτόγραφα συνέντα του Τορκουάτου Τάσσου, καθώς και χειρόγραφα του Μιχαήλ Άγγέλου, του Αρίστω και άλλων άλλων ποιητών...

Η συλλογή αυτόγράφων σ' ένα Λεύκωμα άρχισε από τον XVI αιώνα κι' όπως ξέρουμε όλοι μας, εξακολουθεί με την ίδια μανία άκόμη και σήμερα! Ο Αμίλιος Μουντάν όμως ισχυρίζεται ότι οι «επίσημοι άνδρες» δεν γράφουν στα Λεύκωματα παρά μονάχα μεγάλες άνοησίες! Έχει άδικο άραγε; Ποιος ξέρει... Όπως κι' αν είναι όμως, αυτές ή άνοησίες είναι καμιά φορά χαριτωμένες, όπως ή άκόλουθη που υπάρχουν σ' ένα περιγραφο παρισινό Λεύκωμα:

«Αν ήμουν πουλί!».

Μπαλζάκ.

«Πότε θα ξαναγυρίσης, Έλβίρα;».

Δαμαρτινός.

«Τό να καπνίσης τρία πούρα, τό βράδυ, για να σκοτώσης την πλήξι σου, είναι ένας θετός τρόπος!».

Μυσσέ.

(Υπόδειγμα δύο παραλλήλων γραμμών).

Αμπέρ.

«Ένα βιβλίο πρέπει να γράφεται πιο γρήγορα από τη σκέψη».

Α. Δουμάς.

Για τό κνήγι των αυτόγράφων υπάρχει ένα πλήθος από διασκεδαστικά ανέκδοτα. Ένας φίλος του Βάγκεν έλεγε ότι με τα γραμματόσημα των επιστολών που έλάμβανε ό μεγάλος μουσουργός από τους συλλέκτες αυτόγράφων, θα μπορούσε να ταπειώσει όλους τους τοίχους της Βίλλας του!...

Ο Ά. Δουμάς υιός κάποτε, όταν του ζήτησε ένας μαριώδης συλλέκτης ένα αυτόγραφο, του είπε:

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΠΟΗΤΑΙ

ΕΚΛΕΚΤΕΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

Ο ΓΑΛΛΕΙΩΣ

(Του SULLY PRUDHOMME)

Έίπα σ' αστέρια—μιά γλυκειά βραδιά:

—«Δέν φαίνεστε για νάστε ευτυχισμένα, τά φώτα σας στά σόζη τά βαθεία, λάμπουν έρωτικά, μά ληπημένα.

» Κ' όλο θαρρώ πως βλέπω εκεί ψηλά, ένα άσπρο πένθος που τό σέρνουν κόρες, που άμέτρητα βαστάζοντας κεριά, ακολουθούν άγάλια, λευκοφόρες.

» Πάντα προσεύχεστε, άστρα μου γλυιά; Ή τάχατες μήν είστε πηρωμένα; Γιατί δέν είναι άχτίδες χαρωπές που στάζετε, μά δάκρυα χροσασμένα.

Κι' άπ' τους θνητούς πολύ, κι' άπ' τους θεούς, πιο άρχαία έσείς, στά γαλανά παλάτια που αιώνια χύνετε τ' άγνό σας φώς... έχετε, ώμμένα, δάκρυα στα μάτια...».

Και μου είπανε τ' αστέρια τά χροσά:

—«Άχ, είμαστε μονάχα, ναί, μονάχα.

Καθένα είναι από μιάς πουλ μακρού άπ' τ' άλλα του τ' άδέφια. Τι κι' αν τάχα έσόν θαρρείς πως βόσκεται κοντά; Τό φώς του, τό μαγευτικό τό φώς του, μέσ' στην πατρίδα του άγνωστο περνά, μακρού είναι τ' άστρο που θαρρείς έμπρός του.

Μάτια και της φωτιάς του ή αναλαμπή τρέμει μέσ' στον άδιάρρονο αδέρα...».

Κι' είπα: — «Σάς νοιώθω... Μοιάζετε γιατί πολύ, με τις ψυχές μας, έδώ πέρα.

Έτσι καθώς έσείς, κάθε άπ' αυτές λάμπει μέσ' στην άγνη φεγγεβολιά της μακρού άπ' τις γλυκειές της άδερφές, κι' άξ φαίνονται, καθώς έσείς, κοντά της.

Κι' άθάνατη έρημιτίσα, χωρίς τη θεά της λάμψη ή άλλες να κωττάζουν, καίγεται μέσ' στη νύχτα, σιωπηλή, δίχως να ξέρη εκείνες που της μοιάζουν.

Μετάφρ. ΜΑΡΙΑΣ ΣΑΜΠΑ

ΠΑΝΤΑ

(Του GERMAIN FREZEL)

Ώ, έρασταί, π' ανάμεσα στα τριφερά φίλια σας τό στόμα σας με πίστι λέει: «Παντοτινά!» Σωπάτε! Μην προσέχετε μέσ' τον τρελλό έρωτά σας τη λέξι αυτή, δέν είναι παιά για χείλη άνθρωπινά. Τό «πάντα» σου σαν άκουσε, άνθρωπε, ή Σελήνη δέν νοιώθει πως από ψηλά σε βλέπει ειρωνικά και δέν άκούς τον ψύθρο που δάσους και την κρήνη και τό άηδόνι τό τρελλό, με σένα πως γελά;

Για πάντα!... Κι' όμως άθρο, θα ήθελε να πετάξει χωρίς καμιά έλπίδα παιά γλυκειά έπιστροφής τό όμορφο του Έρωτα πουλί που έχει φοιτηθεί ευτυχισμένο σήμερα, στα βάθη της ψυχής.

Τέφρα υπάρχει στη φωτιά και στον καρπό κρυμένα σκουλήκια, κάθε τι στη γή κρατάει λίγον καιρό κι' έμεις, θνητοί, δέν έχουμε δικαίωμα κανένα στη λέξι την κνρίαρχη, π' άνήκει στο Θεό!...

Μετάφρ. ΜΑΡΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

— Φίλε μου, άφού έπιμένετε ν' άποκτήσετε ένα αυτόγραφο μου, δέν έχετε παρά να πάτε όδός τάδε, άριθμός τάδε, όπου κάθεται ό κνριος τάδε, δικαστικός κλητήρας και να του ζητήσετε να σας δώσει ένα γραμματικό πεντακόσιων φράγκων, που τό έγγραφο και τό υπέγραφο ό έδιος και που δυστυχώς τό άφησα να διαμαρτυρηθ ή έδώ και λίγους μήνες, γιατί δέν είχα να τό ξοφλήσω!

Κάποτε πάλι, όταν ό πρίγκιψη Μέττερνιχ έγραψε στον διάσημο Γάλλο κριτικό Ζυλ Ζανέν και του ζητούσε μιά αυτόγραφο επιστολή, έλαβε έκ μέρους του ένα φύλλο χαρτιού μ' αυτές μόνο τις λέξεις:

«Απόδειξι για πενήτα υποτίλις Γιοχάνιμπεργκ».

Τό Γιοχάνιμπεργκ είναι έλεκτό κρασί. Κι' ό Μέττερνιχ έστειλε πράγματι 50 υποτίλιες άπ' αυτό στον Ζανέν.

Τά ανέκδοτα όμως για τό κνήγι των αυτόγράφων και τά παθήματα των συλλεκτών είναι τόσα πολλά, ώστε δέν θα τελειώνω κανείς ποτέ, αν ήθελε να τ' αναφέρη όλα...

Handwritten signature or mark.

